Székesfejérvár, 1903. X. évfolyam, 73. szám. Szombat, junius 27.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „Fejérmegyei Napló“ cim alatt létesitett új lapot mi örömmel helyeseljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Az iskolai év végén.

Irta: **Vargha Damján.**

Nem akarok, nem is tudok újat mondani; vagy ha úgy tetszik: az én tanulmányaimból s tanitásaimból leszürődött, tehát új gondolataimat vetem papirra s ezeket adom elő e lap olvasóinak, — ha ugyan elolvassák.

Százszor, ezerszer ismétlődő s ép ezért a legközönségesebb théma az idő mulandóságáról s az emberi nem gonoszságáról való elmélkedés. Ugyanazok a gondolatok s érzelmek hatnak át valamennyiünket s ugyanazok ismétlődnek évenként: és mégis mindig újak ezek, más és más szinezésüek s kapcsolódásuak.

Ime: 10 hónapi idő forgott le az idő gyors kerekén, 10 hónapnyi jövő időből lett a jelenen keresztül, mult. Elmult, visszajöhetlenül. De azért nem mult el eredménytelenül. Sajnos, ép az a legnagyobb, de a legveszedelmesebb eredmény is, a mely legkisebbnek látszik: az eredménytelenség. És ez rendesen a legnagyobb.

Ugyanazon fejlődő állapot ismétlődik időről-időre az emberi életben. Minden ember életében megfordulnak az emberi természettel, testtel s lélekkel közös gondolatok s érzelmek: mégis óriási különbség van ember s ember között. Mindig a lélek s a test alaphangulatához idomulnak az újabb benyomások s állandóan a rokonérzések alapján fejlődik az ember kedély- s gondolkodásvilága.

Ez az alapgondolat magyarázza meg, miért oly fontos az ifjabb nemzedékre a 10 hónapi tanulmányi, szorgalmi idő s miért irnak még az ujságok is ilyenkor, Péter-Pál ünnepe alkalmából az iskoláról, az iskolai nevelésről. Fontos is ez a kérdés nagyon.

Beszélhetünk mi az ifjaknak szépről, jóról, igazról, ha nincs meg a hallgató ifjuban ezek iránt a fogékony alaplelkület, ha a szülői házból ép ezek iránt nem hoz magával hajlandóságot s rokonérzést: lepattan, lekopik maradandó nyomok nélkül minden. Innét van, hogy bár mindegyik ifju hallja ugyanazon oktatást, buzditást, lelkesitést a nemesre s az erkölcsre: mégis alig akad egy osztályból egy-kettő, ki meleg érdeklődéssel fogadja ezeket s meg is tartja. A legtöbben meghallgatják, mert meg kell hallgatniok a tanárok jóindulatu oktató szavait, de ezekből semmi, vagy csak igen kevés hasznot huznak a saját javukra; hanem a hallottakat s tanultakat mint a fölösleges terhet, midőn legelőször alkalmuk van, lerakják s örülnek, hogy megszabadulhattak tőle.

És ez szomoru jelenség. Társadalmunk igy nem javulhat. Pedig épen a mi kis nemzetünknek kellene nagyobb s tisztultabb jellemerő. Hazája ellen követ el vétséget — talán ez az argumentum némelyeknek erősebb az előbbeninél — ki az ifjuságot megrontja. Ime az ősrégi igazság! Mennyire igaz ma is!

Az ember nemesebb lelkülete, fejlesztett akaratereje ugyis rendesen kopik, ernyed. Mivé lesz tehát annak az ifjunak a keble, kinek most sincs már elég hajlandósága a jó iránt. Vagy ha van, az már nem az igaz jó, hanem a világ java. — A szülői ház feladata a gyermeknek minden iránt fogékony alaplelkületét megőrizni, hogy az iskola azt irányithassa. Mert ha már egyszer a gyermek megtanulta a mai társadalmi életből — s ez könnyü dolog — a léhaságot, könnyelműséget, felületességet: akkor már hiába jár akár a leghiresebb iskolába, hiába hallgatja a legnevesebb tanárokat: megmarad keblében ez alaphangulat s mindent elvet, ami ezzel meg nem egyezik.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Poéta sors.

Temetőben korhadt kereszt,
Rég lekopott az irása,
Ezüsthajú öreg anyó
Keseregve borul rája.

Mikor aztán nagysokára
Hulló könnye mind fölszárad,
Szépen halkkal, hogy ne hallják,
Suttog annak a fejfának.

Ölelgeti, szólitgatja,
Csókolgatja, úgy beczézi,
S hiszi szentül, hogy odalenn
Valaki azt mind megérti . . .

Bohó tavasz az ifjuság,
Fényes egén nincs boru.
Az övé oly kietlen volt,
Virág nélkül, szomorú.

Mikor künn a zsongó szellő
Már tavaszról suttogott,
Szegény fiú verőfényről,
Virágról csak álmodott.

Néha néha csöndes éjen
Dalba öntié bánatát . . .
Szállt a bús dal s az emberek
Csak nevették, kaczagták.

Aztán lassan szertefoszlott
Álom, ábránd és a dal,
S oda vágyott már a sirba
Hervadozó virággal.

S mikorra a virág lehullt,
Ráborult a sirhalom,
És fölötte ott zokogott
A legszentebb fájdalom . . .

Temetőben korhadt fejfa,
Rég lekopott az irása.
Öszbeborult öreg anyó
Keseregve borul rája.

Ölelgeti, szólitgatja,
Csókolgatja, úgy beczézi,
Valaki ott lenn a sirban
Hátha, hátha hallja, érzi . . .

Léhner István.

A Szenicei gyerekek.

III.

Tizenkét esztendő pergett le azóta épen az idő guzsolyán. A ki apró volt, megnőtt, a ki öreg volt, sir felé hajlik. A Kőrösnek is más utja van, odébb ásták a medrét, oly igen férkőzött már a Szenicei kuriához, hogy csaknem a kert alatt zúgott tavaszi kiöntésekor. Nem olyan szép virágos már a partja, a vert sárga agyag oldalába nem nő meg a fü. Békák lapulnak meg rajta s nagy zubbanással ugranak a vizbe, ha ember jár véletlenül arrafelé. Most ugyan a lék alá voltak fagyva s végig-végig az egész puszta feher. Zuzmarások az örtálló jegenyék, ezüstszin apró jégprizmák lógnak a hatalmas fenőfák galyain. Megtörik a nap rajtok s szivárványszint játszik tőle. Mesébe illő szép játék.

Szenicei Margitka az ablakból néz kifelé, a forró leheletétől szinte megolvad azon a jégvirág. Ragyogó kedvében van. Piros arca, mint a nyiló rózsa. Alakja, mint a fiatal jegenyéké, — sugár. Szőke haja két ágba fonva leér a csipőjén alul, sima és mégis ruganyos, szétbomlik, minduntalan lehull a fejéről.

Gicát mindenki szereti és kényezteti. A bálokon kézről-kézre adják. Három megye fiatalsága jár utána, verseket irnak róla, neki muzsikál a cigány. A kékszemü szép primás, a Peti gyerek, a ki a lelkéből beszélget hozzá, mikor neki huzhatja. És zokog a hur, vadul sir a fájdalom a száraz fából. Olykor egy-egy eltitkolt könycsepp is hull a politúros, finom kis hegedüre.

Margit tudja s lelkébe nyilallik a sóvárgó, szerelmes tekintet. Olyankor eltünnek arcáról a rózsák, fázni kezd s látja a kavargó zöld vizet és szédül, mint kisleány korában. Behunyja a szemét, — borzalmas, édes szédülés az, — s olyankor azt álmodja, hogy egy szép barna ember átfogja az erős karjával. Fölemeli, mint egy pelyhet, elviszi messze, messze, idegen világba, a hol nem lesz senki más, csak ők ketten és mégis ott lesz az egész világ. Álom, képtelen álom! Ő, az ünnepelt, irigyelt, gazdag kisasszony s a szegény cigánygyerek, az ágról-szakadt koldus ivadék, a kinek a családfája nincsen semmiféle nemesi levéltárban, talán az igazi nevét sem tudják. Nincsenek már mesék. A királyleányokat nem adják oda a szegény pásztoroknak. Talán mindétig is mese volt az . . .

Kis selyemkendőjével megtörli a homlokát s odafordul a táncosához:

— Engedjen meg kérem, de le akarok ülni, nagyon fáradt vagyok . . .

Mai lapunk 6 oldal.

00000459

Az ilyen romlott keblü, testü s lelkü ifju hiába tanul a letünt idők magasztos emlékeiről, a régiek anyagi s szellemi küzdelmeiről: hiába hall igazságokat, melyek ezreket boldogitottak: az ilyen ifju féltékenyen őrzi megtalált s kedves eszméit, melyek a való élettel is harmonizálnak s örömmel csatlakozik a milliók csoportjához, kik felvilágosultak. És a tömeg vonz, s szaporodik.

A szülői jó nevelés, vagy helyesebben ennek ellenkezője — mert hiszen a legtöbb helyen úgy sines nevelés vagy helytelen — ad vagy nem ad egyedül alapot az iskola munkájának: ez már előre elhatározza az eredményt, fejleszti vagy bénitja.

Nem mondom, hogy a mai gyermekek nem hibásak; de ki merem mondani, hogy a szülők még hibásabbak, ha az iskola 10 hónapi nehéz munkájával alig ért el egyebet a külsőség eredményénél.

A gyermeknek romlatlanságot kell hoznia magával! A testi s lelki ártatlanság adja meg egyedül a biztos alapot az iskolai nevelésnek. Ennek a megőrzése pedig első sorban, legalább a fejletlen gyermekkorban, a szülők, s főleg a kedves mamák feladata. Nehéz kötelesség, de nem lehetetlen ennek a teljesitése.

Ez a szülők, első sorban a mamák legideálisabb kötelessége.

Főleg a mostan bekövetkező szünidőben vár rájuk nagy hivatás. Most több veszély, főleg erkölcsi veszély környékezi a gyermek-ifjút, mint évközben; örködjenek tehát éberen s aggódó pontossággal a szülők gyermekeikre, mert az iskola fegyelmi törvényei a szünidőben is érvényben vannak.

Hadd szolgáljon a szünidő test s lélek felüdülésére s ne elsatnyulására! Igy lesz s lehet örömük a gyermekeknek igazán.

A magas politika berkeiből.

Politikai párt aligha csapta még ugy be az országot, mint az országgyülési Kossuth-párt, a mikor 90 százaléka kiegyezett az „átkos, közösügyes" kormány elnökével. Hét hónapon keresztül verte a mellét, okádta a tüzet, megakasztotta a parlamentet munkálkodásában. Követelte az 1867. XII. törvénycikk végrehajtását, nemzeti vivmányokat, a katonai javaslat visszavonását, magyar zászlót, magyar cimert, magyar szolgálati és vezény-nyelvet, magyar honos tiszteket.

S mi az eredmény?

Az összes követelményekből semmi több, mint a katonai javaslatoknak 3 hónapra való elhalasztása. És . . . egy becsületes miniszterelnök megbuktatása, a ki helyett egy Tisza-izű, horvátnyomorgató bánt kaptunk, a ki a magyar politikát 20 esztendő óta csak hiréből ismerte.

A hurkot belevetették a rendszer nyakába, szorongatták is, vad üvöltéssel táncot jártak körülötte s most megfullasztás helyett szépen levették a hurkot annak az igéretnek ellenében, hogy a régi rendszer ezután sem fog változni.

No ezért érdemes volt ennyi patáliát csinálni!

Természetes azonban, hogy verik a mellüket, hogy ők mentették meg a hazát, hogy igy lesz, hogy ugy lesz, ők majd megmutatják, hogy hogyan kell ezután is megmenteni a hazát.

Csak az a baj, hogy az ország rendszerint a tetteket szokta nézni s nem elégszik meg a frázisokkal.

*

A fölséges nép csütörtökön este tüntetést rendezett a Kossuth-párt klub-helyiségei előtt.

— Le a hazaárulókkal!

— Abcug a paktumos független pártiakkal!

— Le Kossuth Ferenccel, a hazaárulóval!

Ilyenféle kiáltások hangzottak. Aztán fölszedték az utcakövezetet és meg akarták dobálni a Kossuth-párti képviselőket.

Azok pedig a rendőrségnek telefonáltak segitségért s jöttek a mihasznák és megvédelmezték a honatyákat, a tüntetőket pedig lecsukták a hüvösre.

Ime, hogy változnak az idők!!

Ki hitte volna, hogy a világ ennyire is felfordulhasson!

*

Talán legnagyobb haszon az egész heccből az lesz, hogy Fejérvárytól megszabadul a nemzet. Nagyobb kölönc ugy se lógott még Magyarország nyakán.

A lemondás érdeme az övé.

— Ezzel tartozom önmagamnak — ugy mondotta az önző ember csunya tulajdonságával, a ki nem akarja belátni, hogy csak az ördögnek kell . . . no meg a bécsi tisztikarnak — ellenünk.

*

Bánffy igy mondja el a miniszterválság történetét:

Széll bukása 3 hónappal ezelőtt befejezett dolog volt. Összeesküvést szőtt ellene a saját pártja, a mely tapsolni szokta, a mely sülve-föve ott nyalakodott körülötte. A cselvetők feje a Tisza-virág volt. Bánffyt is hitták, de ő becsületesebbnek érezte magát, mint hogy olyan csunya aknamunkában részt vegyen. Fejérváry azonban teljes gőzzel fütötte a sülyesztőt. Széll Kálmán eltünt, ámbár az egész ország szórta utjába az elismerés virágait. De a cselszövő is belenyeklett a verembe, a mit másnak ásott.

Ugy kell neki — de nekünk is. Adjunk hálát az Istennek ezért a veszteségért. Csak soha nagyobb veszteség ne érje árva hazánkat.

*

A berekben spenót is szokott nőni. Beszéljünk hát a spenótról.

Eső után nagyon gyorsan szokott ez a növény előretolakodni, tehát megtörtént vele az a komikus eset, hogy kedden a következő cikkben rajongott politikai ideáljai, az öszereseknek, a kiket ma hivatalosan ó-liberálisoknak (talán: óliberálisok!) neveznek.

A liberalismus diadala.

(—s.) A szabadelvüség igazi (?) hivei örömmel vesznek tudomást a szabadelvü párt tömörüléséről.

A nehéz politikai válságban, a melyet egy uj kabinet megalakulása sem fog egyszerre megszüntetni, egyetlen megnyugtató momentum (most már ez is az ördögé), hogy mégis legalább van egy párt, a mely irányánál, számánál és erejénél fogva képes és hivatott a kormányzásra.

Mert az a kormány, a mely következik, csakis erre a többségre támaszkodhatik (spenótéktól szokott tanácsot kérni) s ennélfogva szabad-

---

A báró, a fejérdombi nábob, a kit ugy irigyelnek tőle a többi leányok, merev derékszögben hajlik meg előtte s egy kis pamlaghoz vezeti Gicát.

— Parancsoljon . . .

A leány bágyadtan mosolyog s eszébe jut, hogy a bárón tulajdonképen a ruhája és a gyémánt inggombjai érnek csak valamit, — a lelke rongy és a teste is . . . Végtelen undor fogta el valamennyi udvarlója iránt s szeretett volna elfutni ebből a parfümös, hazug levegőből, a hol mindenki neki hizeleg, mert talán rózsásabb arca van mint a másiknak s Szenice nagyobb és nincs rajta semmiféle adósság, mint például a Kisréthy leányok jussán. A lelkét nem kérdi, nem nézi senki sem . . .

— Őrültség, őrült a világ, — mondja, mint a ki most ébred fel valami kábító álomból. Gyülölöm ezeket a figurákat!

Következetesen kikosarazta minden táncosát. Azzal ugyan nem törődött, mit mondanak hozzá mások. Pedig még Gazsi is megütődött rajta. Remek szál fiu lett belőle, csak ugy feszült karcsu derekán a tiszti ruha.

— Gica, aranyos kis Gicám, mi bajod? — hizelgett neki Gazsi.

— Hagyj békén, — mondta a leány, őrültségnek tartom ezt az egész életet!

— Ha ugy tetszik; — kacagott Gazsi, a kinek szörnyű mulatságos volt a Gica komolysága Frissebben, ropogósan Peti! — alszol? — kiáltott a fehér nyakkendős, frakkos szép fiura, a ki a zenekar élén állott s most egyszerre gépiesen csapott bele a hurokba. Zúgó, zengő, pokoli khaoszt csalt ki a hegedüjéből. Egy élet keserüsége sirt, kiabált, őrjöngött az ujjai alatt. A kar elhallgatott, ijedten, zavartan nézett mesterére, a ki túlvilági arccal játszott és játszott tovább, mintha csak önmagának játszana. Bronzszinü arca lángolt, vad tüz éget kék szemeiben, majd édes, szerelmes melódiákba siklott át, s mind epedőbb, sóvárgóbb volt a dal, olyan, mint a szerelmes gerlice búgó nyögése, szivén lőtt nemes végső sóhajtása. Tompa, mély halotti hang az utolsó . . . S az erős barnaképü fiu, halálsápadtan végigvágógott a parketten . . .

— Be van csipve, megőrült! — kiabálták szerteszéjjel, de elnémult legott a léha tömeg, mikor a Gazsi uniformisát meglátták a zenekarban. A fiu gyorsan egy pohár jégbehütött pezsgővel öntötte arcon, mire magához tért és zavartan kért bocsánatot. Gica, a ki a Gazsi háta mögött állott, mig a tulajdon finom kis selyemkendővel törülte le a művész vizes arcát, — alig hallhatóan mondta neki:

— Ma nem játszol többet Petykó — én mondom neked, a kis Gica, — érted? — Egy pillanatra egymásba fonódott gyors tekintetünk, a láng felloban, hogy gyujtson, hogy ropogjon, hogy világokat temessen maga alá.

A kar ujból összeverődött, a tánc kitört szilaj kedvvel ismét. A léha társaság ugy elfelejtkezett a szegény betegszivü cigányról, mintha a világon se lett volna. Giczáék hazafelé készülődtek, nem lehetett a Gicza rossz kedvével birni. Fejérdombi báró csak azért is megmutatta, hogy nem bánja, a Kisréthy kisasszonyokkal táncolt a szakadásig. Gicza megvetéssel nézte végig. Az öltöző felé ment, az anyja után. Az egyik pálmacsoport mellett megállott hirtelen, mintha villamos ütés érte volna, ugy kapta meg két sötét szem delejes varázsa.

Gyorsan magához tért zavarából. Hogy van, jobban van már? — mondotta s oda lépett mellé.

A fiu arcát tulvilági ragyogás öntötte el a mintegy önkivületben megragadta a leány kezés s odaszoritotta forró ajkához. Gicza behunyta a szemét és mig azt képzelte, rászakadt a mindenség, — megcsókolta a fiu sápadt homlokát. A világ nem szakadt rá, csak éppen Fejérdombi báró mosolygott kárörvendve és gúnyosan . . .

Hogy micsoda kavarodás lett ezután a bál után a Szenicze-vidéki társadalomban azt ki se lehet mondani. A pletyka megindult, az irigység most mutatta ki méregfogait, embervérre szomjazott minden valamire való gavallér Szeniczén. A hölgyek tüzelték a szenvedélyeket és lobogtatták a piros zászlót ott, a hol mérkőzésről volt szó.

Gicza betegen feküdt otthon, neki sejtelme sem volt, mi történt Gazsi és Fejérdombi báró között, — miatta. Az egész világ beszélte, csak épen a Szenicei familia nem tudott róla. Szigoru pisztolypárbajban egyeztek meg a felek alig félórányira a kastélytól, a kis jegenyésben.

Fehér volt körül a vidék. Halálos csöndben érkeztek meg az urak a pontos időre. Érezték, valaminek történni kell. Fejérdombi kitünő lövő, Gazsi is bátor katona. Rápadt arccal, de biztos kézzel tették meg az előkészületeket.

Egy hóbucka mögé lapulva, alig ölnyire Gazsitól, a cigány, a vérbeli cigány lapult meg, ugrásra készen, mint a párduc. A harmadik taps is elhangzik, a célzásra fölemelt revolver eldördül és abban a pillanatban egy havas alak bukik arcra, közvetlen Gazsi előtt, fölfogva a neki szánt halálos golyót.

Igy adta vissza a csókot a szerelmes szép Szenicei leánynak . . .

Mányiné Prigl Olga.

00000460

elvünek (petroleumos szabadelvünek) kell lennie, akárki legyen is a feje, akárkik legyenek is tagjai.

A szabadelvü párt az utóbbi időben elvesztette jellegét s egysége megbomlott, féltünk tehát, hogy e viharos, válságos időkben könnyen kiesnek kezéből a vezetés s helyébe valami feudál arisztokrata agrár-conservativ pártalakulás áll be, a mely a néppárttal fog előbb-utóbb egyesülni Magyarország romlására. (No most már biztosan elromlik Magyarország.)

Szerencsére (?!?) ez a félelem alaptalan volt, a szabadelvü pártban még volt erő a megtisztulásra, a régi szabadelvüek tömörültek s tiszta (köszönjük a tisztaságát) félreérthetetlen (no ez igaz) szabadelvü programmot tartanak a kétes szinezetüek elé, felszólitván őket, hogy vagy elfogadják azt, vagy odébb állanak.

A nemzeti pártnak tehát most itt az alkalom vagy kilépni (képzeljük, hogyan szétrobbannak erre a kis figyelmeztetésre), vagy becsületes, őszinte módon megcsinálni azt a beolvadást, a mely csak névleg volt eddig meg.

A régi szabadelvüek ma 150-en vannak, de lesznek többen, — az agráriusok, a grófok és nemzeti pártiak pedig csak 85-en, az alakuló kabinet tehát csakis a szabadelvüekre támaszkodhatik.

A szabadelvü párt tehát a siker biztos reményével folytatja akcióját, melyhez csatlakoznia kell minden liberalis gondolkozásu magyar embernek.

Magyarország csak a szabadelvü haladás zászlaja alatt boldogulhat, mindaz az árnyalat, a mely ettől eltér, a sötét reakció karjaiba vezet, a mi első sorban azért is veszedelmes, mert nem magyar s a haza esküdt ellenségeivel: a nemzetiségekkel paktál.

Az ultramontán politika foederalistikus törekvései közismeretüek, a reakció térfoglalása Magyarorszagon tehát a magyarság (az a kérdés; melyik magyarság?!) vesztét jelentené.

Épen ezért kell örömmel üdvözölnünk az igazi, a régi szabadelvü párt szervezkedését és megtisztulását. (no azok megtisztulnak!) Ez a szervezkedés nem személyek ellen vagy mellett, de elvekért s az ország érdekéért történik, ez a liberalismus diadala, mely nálunk a mi nehéz nemzetiségi viszonyaink között a magyarság diadalát is jelenti.

Pokolibb viccet rég faragtak még a hamisitatlan (?), tiszta (?) liberalizmus (?) rovására. Széll idejében folyton őt magasztalta, a hatalmast, a bölcset. Mikor Széllt elfujta az obstrukció szele, meghökkent. Tisza a fölkelő nap! Ő is liberális, még pedig őszeres liberális. De vele szemben sok van a rovásán. Annak idején a munkatárs révén (ö. m. a. f.) nagyon beleütődött a spenótlap orra a petroleumba. Őt nem merte dicsérni. Nem merte olyan otrombának képzelni, hogy elhiszi neki. De a Tisza-virág lehullott. Hopp! megvannak az őszeresek. Oda a virágokkal! Özönnel kell hordani az utjokba. De mi lesz (ö. m. a f.) most, midőn Héderváry faképnél hagyta az őszereseket s a spenótlap bölcs tanácsait nem hallgatván meg, nem az őszeresekből, nem Széll megbuktatói közül, hanem a tisztességes ministeriumból választotta a jövő kormány férfiait?

Hiszen az se volna baj. Minister csak akadt, a kit dicsérni lehet, attól sohase fájt az ő feje, hogy kit dicsérjen, de mi lesz a szubvencióval, ha odafönn megtudják ezt a kis kétkulacsos csalafintaságot. Ez most a kérdések kérdése.

(Hiába! ezért jó ellenzéki lapot szedni, a mely meggyőződést szolgál és nem kormánypárti ollózást, a melynél a meggyőződés eladó. Megérzi ezt még a betü is. Szedő.)

A Khuen-Héderváry-kormány előreláthatólag a következőkép alakul meg:

Miniszterelnök és belügyminiszter i *Khuen-Héderváry* Károly gróf.

Király személye körüli miniszter: *Cziráky* Béla gróf vagy *Festetich* Tasziló gróf.

Kereskedelmi miniszter: *Láng* Lajos.

Földmivelésügyi miniszter: *Darányi* Ignác.

Vallás- és közokt. min.: *Wlassics* Gyula.

Pénzügyminiszter: *Popovics* Sándor.

Igazságügyminiszter: *Plósz* Sándor.

Honvédelmi min.: *Kolozsváry* Dezső.

Eszerint az ő-szeresek nagy lelki fájdalmára kipottyantak Fejérváry és Lukács és nem potytyant be Hieronymi. *Cziráknak* akár *Festetichnek* örülünk, hiszen az őszeresek lenézték őket, tehát jók. Valószinüleg megmarad *Gulner* Gyula, a nemzeti párt régi, oszlopos tagja, a választások igazságos, minden jó ember által nagyrabecsült intézője.

Az őszeresek, alias handlék ezután már csak rongyot árulhatnak Becsben.

UJDONSÁGOK.

— **A vármegye közgyülése.** Fejérvármegye törvényhatósági bizottsága ma d. e. 10 órakor rendkivüli közgyülést tartott, melyen a bizottsági tagok a tisztviselőkön kivül ugyancsak rendkivüli csekély számmal voltak képviselve. Az elnöki megnyitó után Szüts Artur főjegyző bemutatja az alispáni előterjesztést Deák Ferenc születése 100-ik évfordulójának megünneplésére vonatkozólag. A közgyülés az előterjesztés értelmében határozott, a mennyiben a nagy évforduló megünneplését határozatilag kimondta, az ünneplés módozatainak megállapitását pedig egy szükebb körü bizottságra bizta. — Az alispán ama utólagos bejelentése, hogy szabadság-idejét megkezdette, jóváhagyólag tudomásul vetetett.

A vármegyei tisztviselők fizetésrendezési ügyében szépen állást foglalt a törvényhatósági bizottság. Helyesli ugyanis, hogy a vármegyei tisztviselők és hivatalnokok fizetése egyöntetüen rendeztessék s az állami tisztviselők fizetésével arányositassék. Elhatározta továbbá, hogy a főispán vezetése mellett egy, az alispán által összeállitandó bizottság keresse fel a kormányt, képviselőházat és a belügyminisztert kérven az ügy kedvező elintézését. Ezzel kapcsolatban a II. osztályu irnokok kérvénye is kedvező fogadtatásra talált. Szüts főjegyző szép indokolás után inditványozza, hogy a II. oszt. irnokok évi 200 k. lakbért s 5 éven át évről-évre 100—100 k. korpótlékot kapjanak. A közgyülés egyhangulag elfogadta az inditványt.

Vita nélkül mondta ki ezután a közgyülés, hogy teljesíti a Szent György kórház igazgatóságának kérelmét, mely személyszaporitás szükségességét látja fenforogni a folyton növekedő betegletszám miatt. A határozat szerint 2 apáca, 1 dijnok, 1 nő és 1 férfi ápoló, továbbá 1 konyhacseléd alkalmazandó még az eddigi személyzeten kivül. Megemlitjük még, hogy a bizottság az elhunyt *Jandrók* Antal napidijas temetési költségeinek fedezetére özv. Jandrók Istvánné, mint anya kezéhez 150 koronát kiutalványoz.

Mielőtt a főispán berekesztette volna a közgyülést, a hivatalos teremben bevonult a minden ellentétet feledtető szeretet a maga kedves melegségében. *Károly* János c. püspök nagyprépost ugyanis az ő ismert ékesszólásával Fiáth Pál báró főispánt üdvözölte küszöbön levő névünnepe alkalmából. Találó hasonlattal vezette be beszédét, midőn a vármegye egész közönségét egy nagy családnak nevezte, a melyben rang-, rend-, vagyon- és vallásküloönbség nélkül a kölcsönös szeretet s tiszteletteljes bizalom biztosithatja a békés együttlét boldogságát. Ama meggyőződésének ad kifejezést, hogy nem csalódik, midőn azt hiszi, hogy a vármegyében él és uralkodik a közös szeretet, a kölcsönös becsülés és hogy ez igy van, nem kis része van benne főispánunknak, a ki nem magas állásával, de szeretetreméltó egyéniségével érdemelte ki a közönség osztatlan tiszteletét. Épen ezért bizonyára csatlakozik hozzá a vármegye minden fia akkor, midőn a főispánt névünnepe alkalmából üdvözli s kivánja, hogy kedves családjával egyetemben az emberiség, a haza, e vármegye javára az Isten sokáig éltesse.

Viharos éljenzés közepette s láthatólag meghatottan válaszolt a főispán az üdvözlő szavakra. Kedélyemre, szivemre, érzésemre — úgymond — mélyen hatott *Károly* János c. püspöknek hozzám intézett beszéde. Hálát adok az Istenemnek, hogy minden magánérdektől ment törekvésem s teljes szeretetem jutalma a vármegye közönségének szeretete. Hat éve vezetem e törvényhatóságot s megelégedett büszkeséggel hirdethetem, hogy ezen idő alatt szeretetet s kölcsönös bizalmat tapasztaltam a vármegye nagy családjában. A tárgyalások rendje ezt igazolja, de a szeretetnek mai egyöntetü s rám nézve meglepő megnyilatkozása is a közös együttérzésnek fényes bizonyitéka. Ezután megköszönte a bizottság óvációját s a közgyülés a főispán hosszantartó éltetése közben 11 órakor véget ért.

— **Személy hir.** *Huszár* Ágost alispán több heti szabadságra elutazott. A szabadságidő legnagyobb részét, mint értesültünk, a budai Lukács-fürdőben tölti.

— **Bokréta-ünnepély.** A kath. egyleti ház bokréta ünnepélye csütörtökön este folyt le méltó ünnepség között. A falak elérték már a legnagyobb magasságot s most már csak a tető rátétele s a belső munkák vannak hátra. Büszkén, mindnyájunk örömére emelkedik az ég felé a hatalmas épület, mely katholikus társadalmi tevékenységünkben mérföld-mutatót jelent. Az ünnepélynél Kiss István pallér az első emeleti álványra lépvén talpraesett dikciót mondott, mely után felköszöntötte a pápát, a királyt, megyéspüspökünket, Gremsperger Istvánt, az épitő bizottság, Mayer Károlyt a kör elnökét, Krécsy Miklós műszaki ellenőrt, Say Ferenc épitészt, a kör tagjait, kivánva, hogy a nemes ideálként épült ház elérje azt a célt, melyért a munkás kezek és munkás elmék megalkották. Minden felköszöntő után egy-egy poharat dobott le az emelvényről. Utána az épitő bizottság megvendégelte a munkásokat.

— **Detrich László temetése.** Mint már megirtuk, Detrich László tetemét f. hó 25-én a Mány melletti Eörsön beszentelték s aztán városunkba szállitották. Neumayer Ferenc mányi plebános végezte a temetési szertartást, melynek folyamán *Gyapay* Pál, a kerületi függetlenségi párt elnöke a vaali kerület koszoruját szép emlékbeszéd ki séretében tette a ravatalra, majd *Papp* Albert mányi ev. ref. lelkész mondott bucsubeszédet, a mi után az elhunytat Székesfehérvárra szállitották s a Szentháromság temető kápolnájában helyezték ravatalra. A székesegyházban tegnap délelőtt tartott gyászistentisztelet után 11 órakor K. *Horváth* István belvárosi plebános nagyszámu, előkelő közönség jelenlétében beszentelte a tetemet s aztán eltemették a Detrichek családi sirboltjába.

— **Beirások a kath. fögimnáziumba.** A székesfehérvári kath. fögimnázium *első osztályára* a felvételi beirás julius hó 1., 2. és 3. napján lesz mindenkor d. e. 11-től 12 óráig. A szülei kiséretében jelentkező tanulónak magával kell hoznia keresztlevélét illetve születési-, továbbá iskolai- és ujraoltási bizonyitványát, és 8 korona felvételi dijat fizetnie.

— **Tornaverseny.** A helybeli kath. fögimnáziumban tegnap d. e. 8 órakor folyt le előkelő nézőközönség jelenlétében az intézeti tornaverseny válogatott programmal. A szergyakorlatok (nyujtón és korláton), nemkülönben a szabadgyakorlatok és magas ugrások igen szép haladásról tanuskodtak.

A sok ügyes szertornász között kivált Vásárhelyi Géza VI. oszt. tanuló a nyujtón, Fulmer János VI. és Sándi János VII. o. t. a korláton. A mászásnál elsők lettek: Sáfár Dezső I., Lichtnecker Ferenc II., Duvosits György III., Molnár Lajos IV., Potyondy László V., Bóna Jenő VI., Gyurkovics József VII. oszt. tanulók. A magas ugrásnál kiváltak: Gindl Ödön I., Perczel István II., Hill Elemér III. o. t. (135 cm.); Rieder Gyula IV., Sály Miklós V. o. t. (145 cm.); Jámbor Károly VI. o. t. (150 cm.); Paulovics Béla (160 cm.); (Az utóbbi ugródeszka nélkül érte el ezt a szép rekordot.) A programmon kivüli versenybirkózásnál Schreiner Károly VII. o. t. aratott dicsőséget.

Az igazán fegyelmezett csapatok vezetői voltak az alsó osztályokban Pausch Ráfael a felső osztályoknál Lanzeritsch Antal tornatanárok. Versenybiró volt: Dr. Polgár Iván, játékvezető és rendes tanár.

Általános tetszést keltett a „szürke" (soproni) csoport a szabadgyakorlatoknál és az egész ifjuság példás „kigyó" elvonulása.

— **Kerékpárosok versenye.** A „Magyar kerékpáros szövetség" holnap azaz f. hó 28-án Budapest és Balaton-Füred között versenyt rendez 148 tag részvételével. A versenyzők holnap d. e. 9 óra tájban érnek Székesfehérvárra s az Otthon kávéházban, min felülbélyegző állomáson tartanak rövid pihenőt.

00000461

— **Orvosok háborusága.** A városi tanács salamoni bölcsességgel hozott határozatot s teremtett békét két hatósági orvosnak harcában. Ugyanis egy hullaszállitás alkalmával dr. Árókai Antal ker. orvos megjelent orvos-rendőri ellenőrzésre, azonban a temetésrendezők ama kijelentéssel fogadták, hogy ezen ügyben dr. Bierbauer főorvos intézkedik. Dr. Árókai ezt keserü fájdalommal vette tudomásul s a főkapitányhoz beadott panasziratában a hullaszállitás körül felmerült teendőket önmagának, mint belvárosi ker. orvosnak vindikálja s lévén ez jól dijazott működés többek között imigyen jajdul fel: „. . . Nem első eset az, hogy olyan orvos-rendőri dolgokat, melyek dijazással járnak, a maga részére (t. i. a főorvos) foglal le, mig az ingyenes munkák tömérdek halmazát nyakamba hagyja."

Bierbauer főorvos több főorvostól beszerzett levelet csatol felvilágositó jelentéséhez, melyek szerint a hullaszállitás körüli teendőket mindig a főorvos, illetőleg az az orvos végzi, a kit ezzel a főorvos megbiz. Egyébként a tanács határozatát kéri ez ügyben. A tanács csütörtökön kitünő bölcsességgel oldotta meg a pénzben gyökeredző gordiusi csomót. Kimondta ugyanis, hogy a mennyiben a hullaszállitási engedély kiadása a polgármester hatáskörébe tartozik, a felmerülő hatósági orvosi teendőket teljesitő orvos kijelölése is a polgármestert illeti. Szóval a rigó annak fütyöl, a kinek a polgármester akarja.

— **Helybe szóló táviratok.** Azon városok területén, a hol a kincstári posta és távirdahivatal látja el a táviratkézbesitő szolgálatot helyi eljárás mellet helybe szóló táviratokat is lehet feladni és pedig tekintet nélkül arra, hogy a táviratkézbesitő hivatal egyedül működik-e az illető város területén vagy nem és tekintet nélkül arra, hogy az ugyanazon helyen esetleg berendezett többi kincstári vagy nem kincstári posta és távirda illetőleg távirat kézbesitéssel megbizott posta és távbeszélő hivatal a kézbesitő hivatallal táviratilag, távbeszélőn vagy küldöncjáratok utján van-e összekötve. Vasuti táviratoknál helybe szolo táviratokat ugy mint eddig ezentul is csak ott lehet feladni, a hol a vasuti távirdák a helybeli közvetitő kincstári posta és távirdahivatallal távirdai összeköttetésben állnak. A helyi táviratok feloldására továbbitására és kézbesitésére nézve a többi táviratok kezelésére érvényes szabályok mérvadók.

— **Köszönetnyilvánitás.** Felejthetetlen *Ilonka* leánykánk elhunyta alkalmával a több oldalról megnyilatkozott részvét nyujtott lstenbe vetett bizodalmunk mellett hathatós enyhülést mély bánatunkban. Hálával tartozom minden vigasztaló szóért s ez uton is köszönetet mondok *Gudenus* Ervin báró szentszéki ülnök, papnöveldei lelki igazgató urnak, ki a temetési szertartást volt kegyes végezni, továbbá a „Polgári dalkör"-nek, egylet teknek s mindazoknak, a kik a ravatalra koszoruhelyeztek, a temetésre kocsit küldtek, azon megjelentek, szóval mindazoknak, a kik mély fájdalmunkat megosztani igyekeztek. Székesfehervár 1903. junius 26. *Fekete Géza és családja.*

— **Tárnok uj jegyzője.** A szerencsétlen véget ért *Lauturner* Ignác halálával megüresedett tárnoki jegyzői állásra *Fusz* János diósdi segédjegyző egyhangulag megválasztatott.

— **A nagy szél és az aratás.** Sárgul az árpa s 8—10 nap mulva kaszára érett. A buza meg a rozs szála is szőkül, lecsüngő nehéz kalászában a gazdaközönség verejtékes munkájának gyümölcse érik. Hirtelen vihar támadt s a tomboló szél megkezdi az aratást, halomra dönti a legszebb reményeket. Több helyen teljesen leverte a lábáról, másutt megdöntötte és alaposan összekuszálta a szépen fejlett gabonát a szél. Ha tovább dühöng a szél, aratási kilátásaink annyira alászállanak, hogy nem lesz öröm a szép reményekre jogositott idei termésben. A gyümölcsökben is nagy pusztitást vitt véghez a szél, ágakat tördelt s nagy mennyiségü gyümülcsöt vert le.

— **A szociálisták gyülése.** A gyülésrendezők trifoliuma bejelentette a rendőrségnél, hogy az „ipari és földmivelő munkások" holnap azaz vasárnap délután gyüléseznek. A rend fentartására s az avatott ajku „szolnok" urak ellenőrzésére Kuti alkapitány küldetett ki.

— **Beirások a felsőkereskedelmi iskolába.** A székesfejérvári felsőkereskedelmi iskolában a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1901. évi május hó 9-én kelt 29217-ik számu magas rendelete folytán a tanulók felvétele és beirása *junius hó 30-án és julius hó 1., 2. és 3-án* eszközöltetik és ugyanekkor fizetendő a felvételi, illetve beiratási dij is, melynek lefizetése ellenében a tanulók beirási igazolványt kapnak. Az osztályfőnöknél való jelentkezés, valamint a beirás folytán a még fennmaradt helyekre szeptember hó 1., 2. és 3-án történik.

— **Apagyilkos fiu.** Hátborzadás nélkül szinte gondolni sem lehet arra a hajmeresztő esetre, mely a Káloz melletti kis-hörcsöki puszta mentén egy fiu homlokára sütötte az apagyilkos bélyeget. A jelen pillanatban a borzalom nem engedi, hogy latolgassuk mérlegeljük, melyik volt a bünösebb: az apa, a ki csak terhe, átka volt a családnak vagy a fiu, a ki gyilkos kezét apja ellen emelte s életét vette.

F. hó 24-én hajnalban a kishörcsöki puszta árkában halva találták id. Cserna József kálozi lakost. Bár derengőben volt csak a hajnal pirkadása, Füri János csendőrősvezető kutató tekintete világosan látott s a gyilkosra rátalált. Az áldozat fejét csak egy kis bőrcafrang kötötte össze a testtel, kétségtelen volt tehát, hogy gyilkosság esete forog fenn. Füri nyomban Cserna lakására ment s a mint lefestette az árok véres tetemét, a meggyilkoltnak hasonnevű fia álmélkodva s palástolt hidegvérrel fogadta a csendőr szavait. Egy-két kérdés s az arra kapott habozó válasz után Füri csendőrősvezető biztos őrizet alá helyezte ifj. Cserna Józsefet s kutatni kezdte a borzalmas cselekmény előzményeit. Rövid idő alatt a nyomozat a ténykörülményeket ilyformán állapitotta meg. Id. Cserna József iszákos, családi körében durva, házsártos ember volt. Feleségét ütötte-verte, gyakran késsel fenyegette s menekülésre kényszeritette. Ilykép járt el f. hó 23-án is s a meggyötört asszony fiához menekült, a kinagy-hörcsöki pusztán dolgozott. Sirva panaszolta el baját s kérve-kérte gyermekét, hogy szoktassa le apját az ivásról, tegyen vele valamit, mert már nem birja szenvedéseit. Meghatotta a fiut édesanyja zokogó jajszava s munkanapját befejezvén utnak indult, hogy apját megdorgálja. Az apa ugy 9 óra tájban Kis-Hörcsök pusztáról ballagott pityókosan hazafelé, midőn féluton szembe találja magát fiával, a ki nem késett kemény szavakkal tenni szemrehányást az otthon nap-nap után történtekért. Izgalmas jelenet követte a fiu szavait. Id. Cserna ugyanis rendes szokása szerint ez alkalommal sem türte fia figyelmeztetését, durván neki támadt, ütlegelni kezdte, sőt bicskát rántott s leöléssel fenyegette gyermekét. A fiu fülében még viszhangzottak a keservében jajveszéklő anya siró szavai, de másrészt elragadta a fiatalos hév s valószinü, hogy e pillanatban érlelődött meg benne az elhatározás, mely apagyilkossá tette. Birokra kelt az apjával, a földre teperte s aztán elmetszette a torkát. Az uttestről ezután az árokba taszitotta, ő pedig cselekményének borzasztó tudatában hazament s elmondta az esetet anyjának.

A csendőrség értesitése folytán *Tömöry* József vizsgálóbiró dr. Herz Oszkár törvényszéki orvos és Szőke Gyula tollnok kiséretében kiszállt a helyszinére. A törvényszéki boncolás során megállapittatott, hogy a halált a vágás folytán bekövetkezett vérvesztés okozta. Ifj. Cserna József tagadta tettét, később azonban beismerő vallomást tett s most az ügyészség fogházában várja büntetését.

A rémes gyilkossággal kapcsolatban egy könnyen végzetessé válható balesetről is be kell számolnunk. Dr. Hercz Oszkár orvos még az esti órákban hazajött s meg is érkezett szerencsésen. *Tömöry* vizsgálóbiró azonban Szőke Gyula tollnokkal az éjjeli órákban indult utnak, a kocsi feldült s e közben Tömöry vizsgálóbiró az arcán szenvedett könnyebb természetű zúzódásokat, Szőke Gyula tollnok pedig a kocsi alá kerülvén derekán s lábán szenvedett ütődést. Egyik verzió szerint a kocsis volt részeg s ennek tulajdonitható a baleset, egy másik hir szerint azonban egy szemközt haladó kocsi döntötte fel a hatóság embereit az éj sötétében. A vizsgálat van hivatva megállapitani a helyes tényállást.

— **A tisztviselők otthona** julius hó 5-én kerthelyiségében tekeversenyt rendez, a mit tánc követ. A mennyiben hölgyek is versenyezhetnek, nagy a tekeverseny iránti érdeklődés.

— **A városi iparos munkákra,** mint már jeleztük. 27 pályázati ajánlat adatott be. A városi tanács a zárt ajánlatokat f. hó 25-én délután tartott ülésén bontotta fel s 3 évre a következők ajánlata fogadtatott el: asztalos munkára — Nyáry Gáboré, bádogos munkára — Knezits Imréé, csizmadia munkára — Nyitrai Ferencé, kályhás munkára — Weisz Jánosé, kovács munkára — Hirtling Pálé, lakatos munkára — Fekete Antalé, mázoló munkára — Kálóczy Gyuláé, szabó munkára — Berveiler Jánosé, üveges munkára — Grósz József és fiáé, festék és cementárura — Tőgl Gyuláé, vasárura — Grósz Bernáté. Lhotka István bognár és Papp Sándor szijgyártó ajánlatai alaki szempontból estek kifogás alá, figyelembe nem vétettek. A szijgyártó és bognár munkákra uj pályázat hirdettetik.

— **Vasárnapi munkaszünet.** A rendőrség falragaszokon értesiti a közönséget a vasárnapi munkaszünet tárgyában kiadott ujabb miniszteri rendeletről. Lényeges eltérés a korábbi rendelkezéstől az, hogy a borbélyok déli 12 órakor, a kereskedők pedig d. e. 10 órakor zárni tartoznak. A trafikosok d. u. 2 órakor zárhatják üzleteiket. Egyébként a hirdetmény kinek-kinek bő felvilágositást nyujt.

Egy kiváló jó Bözendorfer-féle zongora eladó. Özv Walper Mihálynénál Zöldfa-u. 2. sz.

— **Értesités.** Van szerencsém a nagyérdemü közönség szives tudomására hozni, hogy nagy fáradság és anyagi áldozat árán sikerült Magyarország legelső és legnagyobb *Mozgó-fénykép vállalatát* 10 előadásra megnyerni. A vállalat *junius hó 25-étől* (csütörtök) kezdve a *Hazám* kávéházban válogatott műsorral fogja a n. é. közönséget szórakoztatni. Belépti dij nincs. Kezdete este 9 órakor. Pontos és figyelmes kiszolgálás. Számos látogatásért esd *Jámbor* Mihály, a *Hazám* kávéház tulajdonosa.

— **A Klein-ok furcsa tévedése.** A komárom-megyei Ács község elöljárósága furcsa históriáról értesiti a helybeli rendőrhatóságot. Az átirat szerint Klein Lázár és Adolf ácsi lakosok a legutóbbi székesfehérvári vásár alkalmával két ökröt vettek egy ismeretlen egyéntől. És csodák csodája, mig az eladó a passzus átiratásával volt elfoglalva, addig ők *tévedésből* (?) az ökröt elhajtották s a 470 kor. vételárt *elfelejtették* kifizetni. A pénzt tehát most letétbe helyezték az ácsi elöljáróságnál, a fehérvári rendőrséget pedig arra kérik, hogy nyomozzák ki az eladót, a kinek a vételárt akarják átadni. Ez a tényállás a legártatlanabb mezben. Furcsa is, szokatlan is, gyanus is, hogy valaki ökröt vesz s 470 k. vételárt csak ugy könnyedén elfelejt kifizetni. Talán nehéz a rövid uton szerzett ökörre alappasszus nélkül új passzust kapni? Vagy talán a vétel körül volt valami szabálytalanság? Mindenesetre kivánciak vagyunk a Klein-féle becsületességre, a mely mögött alighanem van valami titkolt csalafintaság. A rendőrség egyébként meginditotta a vizsgálatot s valószinü, hogy a pórul járt eladót sikerül az ismeretlenség homályából kihalászni.

— **Harcigyakorlat Moórott.** A bécsi hadászati iskola hallgatói julius hó 25-től 28-ig Moór község határában harcászati gyakorlatot tartanak.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesiteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri" vagy a „Margitszigeti" fümagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szálitja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörü sétatéreі részére.

Piaci árak:

1903. évi junius hó 27-én.

Buza	14.50—14.80.
Rozs	12 ——12.40.
Árpa	11.40—13.40.
Zab	12.——12.40.
Tengeri . . .	13.60—.—

00000463

Kivándorlóink Amerikában.

(Folytatás.)

Az élelmi cikkek és lakás Amerikában szerfelett olcsók, a husnak kilója 30—40 fillér, a sör (a bor ritka és drága) olcsósága mellett kitünő is, viszont a ruházkodás aránytalanul sokba kerül, miért is kivándorlóink nagy része 2-3 évre elégséges ruhát visz magával. Érdekes, hogy a kivándorolt leányok és asszonyok itthon viselt felső ruhájukban ugyszólván az utcára sem mehetnek ki s nyomban városiasan kell öltözködniök, mert ellenkező esetben nemcsak hogy az utcagyerekeknek szolgálnának gúnytárgyul, hanem tartós alkalmazást sem nyernének.

Nem egy esetet tudok, midőn fentnevezett községbeli leány kivándorlottak 3—5 év után 3—6 ezer kor. megtakaritott pénzzel jöttek és jönnek vissza s nem sokkal kevesebbel a férfi kivándorlottak, sőt több esetben az egész családjával 8—10 évig künn volt egyszerü napszámos ember 14—20 ezer kor. készpénz vagyont takaritott meg.

Erkölcsi tekintetben roppant szigorú törvények és szokások uralkodnak az Egyesült-Államok lakóinál. A teljes vasárnapi munka-szünet talán sehol sincs oly nagy szigorral ellenőrizve, mint ott. A nálunk létező korcsmákat ott az u. n. „szalon"-ok pótolják, melyeket a legszigorubban ellenőriznek.

Ezekkel szemben úgy a közegészséget, valamint a tisztaságot tekintve drákói rendszabályok vannak érvényben s egy edénynek tisztátalansága, vagy valamely ételnek vagy italnak legcsekélyebb romlottsága vagy tisztátalan kiszolgálása első izben súlyos pénzbirsággal, ismétlődés esetén a korcsma jog megvonásával jár.

Arra, hogy súlyos pénzbirságra és ismétlődés esetén a jog elvesztésre itéltessék a „szalon" tulajdonos, elég ok már az is, hogy vasárnapi napon, midőn sem ételt, sem italt kiszolgálni nem szabad, — még jóbaráti szivességből ingyen sem, — a helyiség ablakát a rendőr olykép találja elfüggönyözve, hogy a zárt helyiséget az ablakon keresztül át ne tekinthesse. Hasonló szigorral büntetik azt a tulajdonost, a kinek helyiségéből részeg ember jön ki, vagy a ki részeg embernek italt ad.

Nem kevésbbé súlyosan bünhődik az utcán részegen járó, vagy hentergő a köztisztaság, vagy közszemérem ellen vétő bármely rangu-, vagy foglalkozásu egyén. Vannak úgy nyári, mint téli táncchelyiségek, hol a fiatalság vasárnap és ünnepnap délutánonként szórakozhatik, de okvetlen az engedély elvesztését vonja maga után, ha a tulajdonos a köztisztaság és közszemérem elleni cselekményt enged meg, nemkülönben szigoruan bünhődnek az az ellen vétő bármely nembeli egyének.

Nemzetiségi szempontból azonban egy igen fontos és minden tekintetben figyelemre méltó dologra óhajtom ezuttal a közfigyelmet, de még inkább az illetékes tényezők figyelmét felhivni s hiszem, hogy azok tőlük telhetőleg rajta lesznek, hogy ugy hazánkra, valamint a magyar kath. egyházra szerfelett káros jelenség megszüntetéséről a kellő utonmódon gondoskodjanak.

Közismert tény, hogy a megyénkbeli németajku kivándorlottjaink csekély kivétellel kath. vallásuak, nemkülönben, hogy azok magyar mivoltuk dacára is ragaszkodnak vallásukhoz.

Ezen hithűségüket felhasználni az Amerikába küldött német-birodalmi papság el nem mulasztja s midőn már egyházuk kötelékébe felvették ezen, különben német anyanyelvü kivándorlottakat, vajmi csekély munkába kerül a magyar állam részéről teljesen magukra hagyott egyszerü embereket magyar mivoltuk megtagadására, illetőleg elhallgatására birni s igy, ha a felnőtt korban kikerülteket nem is, de azok gyermekeit a magyar hazától végleg elidegeniteni, sőt a legtöbb esetben azokat attól teljesen elszakitani igen könnyen sikerül

Hogy mily ügyesen és mennyire biztosan járnak e tekintetben el, a rendelkezésemre álló következő adatokkal szolgálok.

Tény, hogy az Egyesült Államokban teljes vallás-szabadság uralkodik s az állam mindaddig, mig az a politikai államnak kárára nincs, a felekezetek belügyeibe nem avatkozik. Ezt nemcsak vallási, hanem nemzetiségi irányban is alaposan kihasználják egyes vallásfelekezetek. Hogy többre ne hivatkozzam, igy tesznek a német-birodalmi különböző vallásfelekezetü papok is.

Németajku kivándorlottaink, ugyszólván, még lábukkal sem érintettek Amerika szabad földjét, már utközben elárasztatnak az egyes felekezetek „Utmutató" könyvecskeivel s ha tán egyéb tekintetben nem is, de a felekezeti viszonyokat illetőleg már teljesen tájékozva vannak, még mielőtt az amerikai száraz földre lépnének.

Állításaim bizonyitékául egy ily „Utmutató" könyvecske tartalmát, melyet a st. louisi (Észak-Amerika) német-kath. egyház község adott ki, ismertetem röviden.

A könyvecske 16° alaku, zsebkönyvszerü füzetke, összeszen 45 oldal tartalommal. Külső boritékán *„Az igazi boldogság és gyors meggazdagodás titka"* feliratta s belső cime: *„Rövid utmutató az amerikai katholikusok részére."* Tartalma pedig: a plebánia templom; a lelkész; az iskola; óvd meg vallásodat; egyesületek; az anyanyelv; az olvasásról; a keresztény család; pénz, élvvágy és takarékosság; foglalkozás; vasár- és ünnepnapok; böjti és önmegtartóztatási napok; egyéb nevezetes napok; a kereszteség; a gyónás; az áldozás; a házasság; betegségben; betegek látogatása; keresztény temetés; különféle és befejezés. Ezen elsorolt cimletek alatt rövid, könnyen érthető és magvas szabályokban közli az olvasóval a jó tanácsokat, továbbá a vallási és polgári élet szükségletekre vonatkozó felvilágositásokat és utbaigazitásokat. Mutatóul szószerint közlök néhány §-t.

2. (Plebánia.) Ha egy helyen német és angol egyház van, úgy okvetlenül a némethez kell csatlakoznod s ebben ne hagyd magad kényelemszeretetből, hiuságból vagy anyagi érdekekből eltántoritatni annyira, hogy az angol egyházhoz csatlakozzál.

4. (Lelkész.) A bevándorlók mielőbb jelentkezzenek az illető helység lelkészénél s esetleges hazai bizonyitványaikat, okmányaikat mutassák annak be, hogy az minden tekintetben a szükséges tanácsokat és vallásuk megóvására vonatkozó utbaigazitásokat megadhassa.

5. Azok, kik egyik helységből a másikba költöznek, okvetlen jelentsék eltávozásukat a régi és megérkezésüket az új plebánosnak akár nősek, akár nőtlenek, önálló foglalkozásuak vagy cselédek stb.

2. (Iskola.) Minden szülő gyermekeit a plebánia-iskolába járassa, a mennyiben a plebános a pásztor, miért is az összes nyájabelieket, de főként a gyermekeket őrizni és tanitani kötelessége, de ezt csak az iskolai oktatás alapján teheti.

3. (Óvd meg vallásodat.) E pontban ismerteti azon veszélyeket, melyek a vallásnak ártalmára lehetnek, ilyenek: hitetlen egyénekkel való érintkezés; vallástalan, erkölcstelen könyvek és lapok olvasása; titkos és szabad egyesületek: vegyes házasságok; a plebániától való tulságos messzeség, vagy az isten tiszteletekről való gyakori elmaradás.

Az egyesületi tagságokra vonatkozólag hét pontban ad utbaigazitásokat, névleg elsorolja azon egyesületeket, melyeknek a kath. egyén kell, hogy tagjává legyen, felsorolja azokat is, amelyeknek egyáltalában nem lehet tagja, s végül azokat, a melyeknek a lelkész előleges beleegyezésével tagja lehet.

1. (Az anyanyelv.) Ékes szavakban lelkére köti a hiveknek, hogy *német*anyanyelvüket semmi körülmények közt el ne hanyagolják s hogy arra gyermekeiket is első sorban tanitsák.

2. Szükséges, hogy jól tanulj meg angolul, mert arra okvetlenül szükség is van; angolul olvasd és számitsd dollárjaidat: *németül* beszélj gyermekeiddel, gyóntatóddal és Isteneddel.

5. Családoddal csak a *német szó* járja s ne engedd, hogy a gyermekeid angolul szólitsanak, mert azonnal szakadozni fognak a családi kötelékek és hanyatlik a gyermekek szülőik iránti tisztelete, s végre elveszted fölöttük hatalmadat.

Az olvasás-ról cimü fejezet 5 pontjában utbaigazitásokkal szolgál arra nézve, hogy miféle könyveket és lapokat olvasson, egyuttal használatra ajánlja a plebánia-könyvtárt.

A keresztény család cim alatt 10 pontban ismerteti azt is, hogy a jó keresztény családban micsoda vallási jelvényeknek, ima- és egyéb könyveknek és tárgyaknak kell lenniök.

A pénz, élvvágy és takarékosság fejezetének 4 pontjában elősorolja mindazt, ami élvhajhászóvá teszi az embert s azért kerülését ajánlja, a szeszes italok élvezésétől óvja a hiveket különösen a salonok és u. n. „Treaten"-ek, piknik-ek, fair-ek, és erenrsio-k mellőzését, a túlságos, sok táncmulatságtól való tartózkodást ajánlja, a Varietes- és egyébb nem épen jó hirü szinházak s az ugynevezett „Dime"-muzeumok látogatását, a divat majmolást és fényüzést erős hangon elitéli.

RODE I.
női- és férfi-kalap üzlete
Székesfejérvárott
(barátok épületében.)

Panama kalapok (puha) . 1.20 1.50 1.80
Lónyai „ „ . 1.20 1.50 1.80
Tókió fekete (kemény) . 1.80 2.— 3.—
Fiu és férfi szalma kalapok 50 krtól feljebb.
Fiu és férfi sport sapkák 20 krtól „
Férfi sport szürke vászon czipö . 1.20
Férfi és női bőr (Classe) keztyü párja —.65
Nyers selyem turista és siffon ingekben állandó raktár.
Legjobb gyártmány gallér, kézelő és férfi harisnyákból.
Nyakkendőkből gyári raktár és az árak 15 krtól feljebb.
Legujabb párisi és bécsi modell női kalapokban állandó nagy választék.
Tisztelettel
LASITS ERZSI.
(Barátok épületében.)

FRÖSCHL JÁNOS
Első székesfejérvári cementáru-gyár és beton-épitkezési vállalata
Sz.-fejérvár, Zöldfa-u. 17. (Ácstelep.)

Ajánlja saját készitményü szines cementlapjait és beton-alagcsatornáit.
Templomok, konyhák, folyosók és verandák padozatának mozaikkal, cementlapokkal és betonnal való burkolását, fürdő-medencék, betonjászolok készitését és egyéb e szakmába vágó munkálatok kivitelét elvállalja.
Azonkivül raktárt tart jó minőségü portland és román cementből, különféle cserépzsindelyekből és mennyezet-nádfonatból.

00000464

Anyakönyvi statisztika

1903. évi junius hó 19-től junius hó 26-ig.

I. Születés.

Született: 14 fiú, 11 leány. Ezekből törvényes fiú: 13, leány 10; törvénytelen fiú: 0, leány: 1; halva született 1 törvényes fiú, 0 leány; 0 törvénytelen fiú, 0 leány — Összesen: 25.

II. Halálozás.

Elhalt: 11 fi, 8 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiú: 4, leány: 3; törvénytelen fiú: 0, leány: 1; 5 éven felüli fi: 7, nő: 4. — Összesen: 17.

E szerint a születés a halálozást 6-tal mulja felül.

Elhaltak: Szakáts Vilma, ág. hitv. ev., 1 hónapos, Királykut-utca, 18. sz. — Özv. Balog Jánosné, szül. Borbély Mária, rom. kath., varrónő, 74 éves, Szt.-György kórház. — Plechi János, rom. kath., téglavető napszámos, 45 éves, Gaál Karolin férje, Szt.-György kórház. — Horváth András, rom. kath., kisbirtokos, 57 éves, Máté Katalin férje, Maroshegy. — Gyöngy István-Károly, rom. kath., 5 hónapos, Apáca-utca, 7. sz. — Horváth Kálmán, rom. kath., pénzügyőr, 22 éves, nőtlen, Horog-utca, 6. sz. — Neuman Ede, izr. 11 éves, Berényi-utca, 1. sz. — Szabó Gyula, rom. kath., 1 hónapos, Gyümölcs-utca, 33. sz. — Hersiteki Mária, rom. kath., 5 hónapos, Reseta-utca, 33. sz. — Fekete Ilona, rom. kath., 12 éves, Kossuth-utca, 17. sz. — Szepp János, rom. kath., csizmadia-mester, 68 éves, özvegy, Szt.-Györgyk. — Majer János rom. kath., földm. napsz., 64 éves, nőtlen, Szt.-György kórház. — Moharos József, ev. ref., lovász, 47 éves nőtlen, Szt.-György kórház. — Özv. Sumics Józsefné, szül. Hegedüs Anna, rom. kath., 81 éves, Szt.-György kórház. — Balog Péter, rom. kath., 10 és ¾ órás, Balog Pál, rom. hat 13 és 1 órás, Balog Anna, rom. kath., 48 orás, Oreg-utca, 54. sz. — Özv. Balog Jánosné, szül. Vörösmarti Éva, ev. ref., 79 éves Széchenyi-utca, 52. sz. — Ujcz József és Sziszenstein Katalin halvaszületett fia, Felsőkirálysor, 50. sz.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120.

(saját házában.)

Aranyérmekkel kitüntetve.

Főraktár: Schön Rudolf Székesfejérvár, Zöldfa-utca 15. sz.

Föhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E viharmentes homlokzat-festékek, melyek mészben föloldhatók, száraz állapotban, poralakban és 46 különböző mintában kilónkint 16 krtól fölfelé szállittatnak és a mi a festék szintisztaságát és tartósságát illeti, azonos az **olajfestékkel.**

200 korona jutalék utánzások kimutatásáért.

Mintakártya, ugyszintén utasitás kivánatra ingyen és bérmentve.

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főmüveit

MAGYAR REMEKIRÓK

FRANKLIN-Társulat kiadása

cim alatt egyöntetü szép kiadásban, 55 kötetben, diszes vászonkötésben adja közre a Franklin-Társulat.

Tartalmazza:

Arany János Kisfaludy Károly
Arany László Kisfaludy Sándor
Balassa Bálint Kölcsey Ferenc
Bajza József Kossuth Lajos
Berzsenyi Dán. Madách Imre
Csiky Gergely Mikes Kelemen
Csokonay V. M. Pázmán Péter
Czuczor Gerg. Petőfi Sándor
Deák Ferenc Reviczky Gyula
Eötvös Józs. br. Széchényi Ist. gr.
Fazekas Mih. *Szigligeti Ede
*Garay János Teleki László gr.
Gyöngyössy I. *Tompa Mihály
Gvadányi Józs. *Vajda János
Kármán József *Vörösmarty M.
Katona József Zrinyi Miklós
Kazinczy Fer. műveit.
*Kemény Zsigm.
Népies lyra Népballadák.
Kurucköltészet.

* A csillaggal jelzett remekirók kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerződésileg biztositotta, úgy, hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen irók müvei más versenygyüjteményben meg nem jelenhetnek.

A Franklin-féle **Magyar Remekirók** 55 testes kötete felöleli a legbecsesebbet, mit a magyar szellem teremtett és *hivatva van arra, hogy minden családi könyvtár gerince legyen.*

A Franklin-féle **Magyar Remekirók** kiállitása méltó a nemzeti mű jelentőségéhez. Kötése pályanyertes, művészi, erős angol vászonkötés, a papirja fametlen, soha meg nem sárguló; betüi külön e célra készülnek.

A Franklin-féle **Magyar Remekirók** öt kötetes sorozatokban jelennek meg minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A Franklin-féle **Magyar Remekirók** előfizetőinek külön kedvezményképen a most megjelenő új magyar **Shakspere-kiadás, 6** vaskos kötetben, diszkötésben **20 korona** — kivételes árban szállittatik, holott e kiadás bolti ára 30 korona lesz, és az eddig forgalomban volt Shakspere kiadás 100 koronába került. — Legkiválóbb költőink remek forditásaiban közli Shakspere remekeit e kiadás, névszerint Arany János, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Lévay József, Arany László, Rákosi Jenő, Győry Vilmos átültetésében. Ez az egyetlen teljes magyar Shakspere és értékes kiegészitője a **Magyar Remekirók** gyűjteményének. Megrendelhető a **Magyar Remekirók**-kal egyidejüleg.

A Franklin-féle **Magyar Remekirók** 55 kötetnyi teljes gyűjtemény ára 220 kor., mely összeg havi részletekben törleszthető; a hat kötetes teljes Shakspere kedvezmény ára 20 kor., a **Remekirók** előfizetőinek, ha a két mű együttesen rendeltetik meg.

Sajtó alá rendezik és az illető iró életét és munkáinak jellemzését felölelő bevezetéssel ellátják:

Alexander Bernát
Angyal Dávid
Badics Ferenc
Bánóczi József
Beöthy Zsolt
Berzeviczy Albert
Bayer József
Endrődy Sándor
Erődi Béla
Erdélyi Pál
Ferenczy Zoltán
Fraknói Vilmos
Gyulai Pál
Heinrich Gusztáv
Koroda Pál
Kossuth Ferenc
Kozma Andor
Lévay József
Négyessy László
Rákosi Jenő
Riedl Frigyes
Széchy Károly
Széll Kálmán
Váczi János
Vadnai Károly
Voinovich Géza
Zoltvány Irén

E fényes névsor biztositékot nyújt arra nézve, hogy a Magyar Remekirók megbizható szövegét adja a fölvett munkáknak s hogy minden életrajz önálló becsü munka lesz.

A Franklin-Társulat által kiadott **Magyar Remekirók**

III. sorozata

is már megjelent és a következő köteteket tartalmazza:

Czuczor Gergely költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Zoltvány Irén.*

Kazincy Ferenc müveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Váczy János.*

Kölcsey Ferenc munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Angyal Dávid.*

Vajda János kisebb költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Endrődy Sándor.*

Vörösmarty Mihály munkái III. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Gyulai Pál.*

I. SOROZAT TARTALMA:

Arany János munkái I. kötet. Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
Csiky Gergely szinművei. Sajtó alár rendezte Vadnay Károly.
Garay János munkái. Sajtó alá rendezte Ferenczi Zoltán.
Tompa Mihály munkái I. kötet. Sajtó alá rendezte Lévay József.
Vörösmarty munkái I. kötet. Sajtó alá rendezte Gyulai Pál.

II. SOROZAT TARTALMA:

Arany János munkái II. kötet. Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
Kossuth Lajos munkáiból. Sajtó alá rendezte Kossuth Ferenc.
Reviczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte Koroda Pál.
Szigligeti Ede szinművei I. kötet. Sajtó alá rendelte Bayer József.
Vörösmarty Mihály munkái II. kötet. Sajtó alá rendezte Gyulai Pál.

Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés, valamint a Franklin-Társulat Budapesten.

Nyomatott az Egyházmegyei könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000465